

מצות ספירת העומר

במשנת הגה"ק רבי נחמן מברסלב זצוקללה"ה

"וספרתם לכם" - "לעצמכם" - בחינת "אחד היה אברהם"

בשם הגה"ק רבי נחמן מברסלב זצוקללה"ה נכתב [י"משיבת נפש" אות נ"א (עיי"ש במקורו; ועיי עוד בספר "ליקוטי הלכות" או"ח, פסח - ט', כ"ב)] בזו הלשון: "לפעמים נופל האדם בדעתו מחמת שנדמה לו שחבריו בני גילו טובים ממנו הרבה, ואף-על-פי שבוודאי הוא מידה טובה להיות שפל רוח בפני כל אדם ולהחזיק את כל אדם טוב ממנו. אבל אם ייפול בדעתו על-ידי זה, חס ושלוש, אין זה ענוה, אדרבא, זה גדלות גדול שאין נאה לו שיעבוד איזה עבודה לשם יתברך ועדיין הוא רחוק כל כך וחבריו כבר זכו למה שזכו. כי באמת אסור להרהר אחרי המקום ומי יודע מאיזה מקום הוא ובאיזה מקומות נמשך על ידי מעשיו. כי אין אדם דומה לחברו כלל.

וזה בחינת מה שאמרו רז"ל, לענין ספירת העומר "וספרתם לכם - וספרתם לעצמכם". כי כל הבא לטהר את עצמו ולזכות לקבל עליו עול תורה שזה בחינת ספירת העומר שהוא הכנה לקבלת התורה, צריך לספור הימים לעצמו דווקא ואל יפיל אותו חברו כלל, חס ושלוש, שזה בחינת: "אחד היה אברהם" כמבואר במקום אחר (בהשמטה שבהקדמת הספה"ק "ליקוטי מוהר"ן" תנינא), היינו שחשב תמיד שהוא רק אחד בעולם ולא הסתכל על שום מונע ומעכב ומבלבל. כי באמת כמו שיש כמה מניעות מרשעים הרוצים למנעו בכמה הסתות ופיתויים וליצנות וכו' או בהתגרות המחלוקת שמרבין עליו, כמו כן יש גם כן לפעמים כמה מניעות וחלישות הדעת אפילו מחבריו ואוהביו הכשרים באמת.

וכל זה אי-אפשר לבאר היטב בכתב, רק המשכיל החפץ באמת יבין מדעתו, כי כנגד כל מיני מניעות כאלו צריכין לילך בדרך הנ"ל בבחינת: "אחד היה אברהם", ולא יסתכל על חברו כלל בבחינת: "וספרתם לכם - לעצמכם" כנ"ל ולהתנהג בדרכי התמימות ולהיות בשמחה תמיד אפילו בעניות ודחקות גדול, וגם עבודתו ותפילתו אינה בשלמות כלל. אף-על-פי-כן יהיה שמח בחלקו תמיד ולא יסתכל על העולם כלל, שיש הרבה שיש להם פרנסה בשפע וגם בעבודת השם בתורה ותפילה נדמה לו שהם גדולים ממנו אלפים מדרגות אף-על-פי שלא ראה מהם יגיעות כאלה והוא התייגע כל כך ולא זכה לזה והוא בעניות ובשיפלות גדול בגשמיות וברוחניות. אף-על-פי-כן אל יפול בדעתו מזה כלל ויהיה שמח בחלקו ויחיה את עצמו בכל עת במה שיוכל, וכל נקודה טובה שמרוויח לפעמים יהיה יקר בעיניו מאד ויודה לה' יתברך אשר הפליא חסדו עמו לזכות לזה על-כל-פנים. ומה איכפת לו מה שחברו גדול וטוב ממנו, טוב ה' לכל. וכמובא במעשה של התם (עיי"ש) שהיה רגיל להשיב על ששאלו ממנו מה שחברו לוקח מקח גדול יותר בעד מלאכתו והשיב: "מה איכפת לי בזה זה מעשה שלו וזה מעשה שלי", והוא היה משתעשע ושמח מאד במלאכתו אף-על-פי שלא הייתה בשלמות הראוי, וגם במעט הרווח שהרוויח מיד ליד אחרי עמל ויגיעה רבה ולא הסתכל על אחרים כלל כנ"ל. עכ"ל.

"הביטו אל צור חוצבתם ...

הביטו אל אברהם אביכם ...

כי אחד קראתיו ואברכהו וארבהו" (ישעיה נ"א, א' - ב')

ללכת לארץ כנען ללא משפחה או קרובים, ויותר מכך, מאותו רגע שעזב **אברהם אבינו** את אמונתו של תרח אביו, ונלחם בעובדי פסילים, הוא היה **יחיד ובודד** בעולמו, ללא קרוב וגואל. אביו מולידו התנכר לו ומסרו לנמרוד שישליך אותו לכבשן האש, אך **אברהם אבינו** אינו מתפעל.

הוא ניצב מול אנשי דור הפלגה הלועגים לו בכל פה, באומרם (ב"ר ל"ח, ו'): "אברהם זה, פרדה עקרה הוא - אינו מוליד". כל העולם עובד עבודה זרה, והוא **כיחיד** יוצא לפרסם את אמונת ה' בעולם. בימיו כובשים ארבעת המלכים את הרפאים שהיו בני ענק. עוג מלך הבשן נותר מיתר הרפאים כפי שנאמר בכתוב, והוא דוגמא לכוחם וגבורתם של בני הענק. וכנגד מלכים אדירים אלו שכבשו את בני הענק, יוצא **אברהם אבינו** למלחמה מתוך ביטחון מוחלט בהצלחתו במלחמה, והוא אומנם מנצח. בנוסף לכך הוא נלחם כנגד שיטתה האנוכית של סדום הוא אינו נרתע כלל מאף כח המצוי בארץ. ונשאלת השאלה: **מהיכן שאב אברהם אבינו כח כה כביר, לעמוד יחיד מול העולם ומלואו?**

"בשבילי נברא העולם"

סוד אמונתו של אברהם אבינו עליו השלום, הוא הידיעה כי "בשבילי נברא העולם" (משנה - סנהדרין פ"ד, מ"ה), אם האדם יכול להרוס ולקלקל עולם שלם, הווי אומר שחורבן העולם או תיקונו נתונים בידי האדם, ואם כן אינני מסתפק במועט. ברצוני לצאת לתקן עולם במלכות ש-די. ארמים או ערבים אין זה משנה כלל, הוא קיבל אחריות על כל העולם, ולא הסתפק בפחות מכך.

וכך מאלפינו בינה הרב המאירי בפירושו

למסכת אבות (פ"א, מ"א; ועיין ברמב"ם - הלכות ע"ז פ"א, ה"ג ובי"ב) **משנה"ש** (שם) **וזו לשונו:** "והיה זה אומנם בדור פלג שעברו בלידתו אלף ותשנ"ו (שנים). ועם כל זה היו בכל

רבנו - הגה"צ הרב צבי יהודה הכהן קוק זצוקלה"ה [ב"שיחות הרצי"ה" בראשית (עיי"ש באורך) - לך-לך, סדרה ב' (תשל"ד), סעי' 2, עמ' 124] **"היה אומר"** [וכפירוש הראשונים על מסכת אבות: "כלומר: ... היה רגיל לומר כן תמיד" (רע"ב שם פ"א, מ"ב; ועיין שם ברש"י ובמשנה ו')): "משה קיבל תורה מסיני" (אבות פ"א, מ"א), ועל-ידי זה מתגלה ישראל ואורייתא (ותורה) בכל שלמותו ואמיתתו. משה השקול כנגד כל ישראל (מכילתא יתרו ט"ו, א'; זוה"ק ח"ג, פרשת כי-תצא רפ"ב; תיקו"ז, י"ט) מוסר את התורה לישראל. אבל יש לזכור שמשה רבנו הוא נכדו של אברהם אבינו - הוא המשך של אברהם אבינו. אנחנו כולנו נכדים של אברהם אבינו. **יש ציווי מיוחד, מצות נביאים, מדברי קבלה** (נבואה), **ללמוד מי הוא אברהם אבינו, כמו שנאמר בישעיה** (נ"א, א' - ב'): **'הביטו אל צור חוצבתם - ... הביטו אל אברהם אביכם'**. זה נאמר בלשון ציווי: הביטו, הסתכלו, התבוננו. אתם מצווים ללמוד על אברהם אבינו באופן מיוחד. **איך לומדים על אברהם אבינו? מתוך הפרשיות המיוחדות לאברהם אבינו ...**" ע"כ.

"אחד היה אברהם"

הנביא ישעיה מתנבא (שם): "שמעו אלי רודפי צדק, מבקשי ה': **הביטו אל צור חוצבתם ... הביטו אל אברהם אביכם ... כי אחד קראתיו ואברכהו וארבהו**".

רש"י מפרש (שם): **"כי אחד קראתיו" - כי אחד היה, יחידי בארץ כנען אשר הגליתיו שם מארצו וממולדתו, 'קראתיו' רביתו וגדלתו, לשון 'קריאי העדה' (במדבר א', ט"ז), וכשם שהוא היה יחיד וגדלתו כן אגדל אתכם שאתם יחידים ליי**.

אברהם אבינו נקרא אחד, יחידי, כלשון הפסוק (יחזקאל ל"ג, כ"ד): "אחד היה אברהם". מהו סוד יחודו של אברהם אבינו? מבואר בדברי רש"י שאברהם אבינו היה יחיד בשעה שאמר לו הקב"ה

של הקב"ה. הוא התפלל להצלתם ולחזרתם בתשובה. הוא פעל מתוך אחריות של בן הדואג לכל נכסיו של אביו בכל מקום שהם!

יהודי העובד את ה' כאברהם אבינו, מתעניין מאוד במצב הרוחני של כל ברואי העולם. הוא אינו חדל מלהגות בתפקידו לקרב את לב ישראל לאביהם שבשמיים ולהרבות כבוד שמיים בעולם ...

"אברהם אוהבי"

מתוך אותה תפיסה והכרה כי אני יחיד בעולמו של **הקב"ה** ובי תלויה כל תכלית הבריאה, עמד **אברהם אבינו** בכל נסיונותיו, עד שירד **הקב"ה** לכבשן האש והצילו. באותה שעה **אמר הקב"ה למלאכי השרת: אני יחיד ואברהם יחיד, ראוי ליחיד להציל את היחיד** (פסחים קיח.; ילקוט שמעוני - בראשית פט"ו, רמז ע"ז; שם - תהלים פק"ג, רמז תתע"ג).

כביכול, **בורא עולמים** היה **יחיד**. הוא היה **לבד**, כי לא היה מי שיכיר שהקב"ה צריך אותו. עד שבא **אברהם אבינו**, שגם הוא היה **יחיד ובודד** בעולמו, ו**שניהם כרתו ביניהם ברית אהבה נצחית, עד שאברהם אבינו נקרא "אברהם אוהבי"** (ישעיה מ"א, ח').

כל בני דורו לא האמינו כי יתכן לאהוב את הבורא. הן גדול הוא, רם ונישא, ומי הוא אשר יעז לאהוב את בורא עולם, ויותר מכך, ליצור עימו קשר אישי, קשר אהבה, כדוגמת איש ואישה. עד שבא **אברהם**, חקר, חיפש ומצא כי זוהי תכלית הבריאה וזהו גם הסדר שבו תיקן הקב"ה את הבריאה, ולכן, אפשר להעניק לו יתברך, כדוגמת אישה המעניקה לבעלה.

לכן נקרא אברהם אבינו נדיב, כמאמר חז"ל (חגיגה ג.) על הפסוק (שיה"ש ז, ב'): "מה יפו פעמך בנעלים בת נדיב" - כמה נאין רגליהן של ישראל בשעה שעולין לרגל, 'בת נדיב' - ביתו של **אברהם אבינו שנקרא נדיב**, שנאמר (תהלים מ"ז, יז): "נדיבי עמים נאספו עם א-לוהי אברהם" - **א-לוהי אברהם** ולא א-לוהי יצחק ויעקב!! אלא **א-לוהי אברהם** שהיה תחילה לגרים.

אברהם אבינו התנדב, כביכול, להתקשר עם הקב"ה ובזכות זאת נקבע לו השם 'נדיב'.

הדורות **יחידים** מחזיקים בברית ובאמונה. ולא נתפרסמו אצלנו זולתי בקצת הדורות שהיו שם **יחידים** ונכבדים ונקובי שם. והם: בזמן הראשון - אדם ושת, ובזמן שמאנוש עד דור המבול - חנוך מתושלח ונת, ובזמן שמן המבול עד הפלגה - שם ועבר. וכל אלה היה להם אחוזת מרעים רבים ונכבדים נמשכים לדעותיהם דרך לימוד. לא זכו כל כך להשפיע דרך דרשת רבים והקשתדל להפוך אל העמים שפה ברורה, רק דרך לימוד בבתייהם לנמצאים ולהנמשכים אחריהם. ואף-על-פי שבאה הקבלה בשם ועבר שהיו אוכלוסי הנמשכים אחריהם מרובים, מכל מקום **רוב העולם** נמשכו אחר אותם האמונות הנפסדות, והיה העולם מתכונה והולך, הולך וגדל בעקבות האמונות הרעות בהם, ובני עליה הולכים ומתמעטים. עד שהגיע הזמן **לאברהם אבינו** ע"ה שנולד אחר הזמן הנזכר קצ"ב שנים, הוקדש מרחם ומלידה ומבטן ומהריון. מבית אסורים יצא למלוך, ומאור כשדים ניצול להציל עם עצום עושה דברו, לכפר על עם ה' ולהשיב את נדחו. בתחילת לימודו נגלה טוב מזגו ונתפרסם יושר הכנתו, עד שכל יודעיו יקוו לו הבינו לאחריתו, והוא אצלי אומרם ז"ל עליו (נדרים לב.; ב"ר פ"ל ופס"ד): 'בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו' - רומז על פירסום הכנתו והיות כל העולם מכירים אחדותו. הצליח בלימודו והשיג עד תכלית מה שאפשר לפי טבעו, והיה אז אברהם אבינו ע"ה בן ארבעים שנה, והוא אומרם ז"ל במקום אחר: 'בן ארבעים שנה הכיר אברהם את בוראו'. **וכשראה את עצמו שלם, עם ראותו קלוקל בני דורו, לבשתהו רוח ה' וקינא בחכמתו בשם ה' וקיבץ אלפים ורבבות לעבוד את ה' ולייחד את שמו בעולם לבער אלילים מן הארץ** והיה זה בשנת נ"ב ללידתו, והוא שנת יציאתו מחרן. ונשלמו אז מהשנים אלפיים שנה, והם נקראים אצל רבותינו (סנהדרין צ"ז): 'שני אלפים תוהו' שלא היה שם מי שקורא בשם ה' להשיב רבים מעוון, עד בוא אברהם אבינו ע"ה ואז התחילו שני אלפים תורה". **עכ"ל.**

מתוך מבט חיובי זה על כל העולם כולו, הוא נשא תפילה גם על סדום שלא תחרב, למרות שתושביה היו רשעים. אומנם לא היה לו עימם כל שיג ושיח, אך הוא דאג להם, כי הם היו מעשה ידיו

אותך בריה חדשה".] הוא הראשון שגילה את רוממות קדושת ישראל, והוא הראשון שהבין היטב מה הקב"ה חפץ להשיג מהבריאה שברא, מה היא תכליתה של הבריאה, ושהעיקר המכוון בה הוא ישראל עובד ה'. הוא הראשון שגילה את האמונה בקדושת ישראל, ולכן הוא כנגד ישראל.

[נלקט ונערך (בתוספת נופך) בעיקר מתוך הספר "פרקי מחשבה" - בין אדם לעצמו - מהותו של יהודי, עמ' קד - קח (עיי"ש באורד)].

"עם א-לוהי אברהם"

נאמר (במשנה - אבות פ"א, מ"ב): "על שלושה דברים העולם עומד - על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים". עולמו של כל יהודי עומד על ג' יסודות אלו, והם מכוונים כנגד אברהם, יצחק ויעקב. אברהם - הוא עמוד החסד, יצחק - עמוד העבודה, ויעקב אבינו - עמוד התורה. שלושה יסודות אלו מקבילים גם לישראל, אורייתא (התורה) והקב"ה. אברהם אבינו - כנגד ישראל, יצחק - כנגד הקב"ה, כי הוא בחינת העבודה, ויעקב - כנגד התורה.

כאמור, ישראל - הם כנגד אברהם אבינו,

כי אברהם הוא הראשון שממנו התחילה קדושת

ישראל. החל ממנו הפסקנו להיות בני נח ונעיין במדרש

תנחומא (לך-לך, ד'): "(ויאמר ה' אל אברם לך-לך ... ואעשך לגוי גדול ... (בראשית י"ב, א' - ב') - 'ואשימך' אין כתיב כאן, אלא 'ואעשך' - שאני בורא

"אחד היה אברהם"

בשם הגה"ק רבי נחמן מברסלב זצוקלה"ה נכתב (בספרו "ליקוטי עצות" ערך מניעות, אות ו' - ע"פ ההשמטה שבהקדמת הספה"ק "ליקוטי מוהרי"ן תנינא) בזו הלשון: "כל הרוצה להיכנס בעבודת השם באמת, אי-אפשר לו להיכנס כי-אם על-ידי שיחשוב, שאין בעולם כי-אם הוא לבדו יחידי בעולם. ולא יסתכל על שום אדם המונעו, כגון: אביו ואמו או חותנו ואישתו ובניו וכיוצא בהם, או המניעות שיש משאר בני העולם המלעיגים ומסיתים ומונעים מן דרך האמת. וצריך שלא יחוש ולא יסתכל עליהם כלל רק יהיה בבחינת: 'אחד היה אברהם' (יחזקאל ל"ג, כ"ד) כאילו הוא יחידי". עכל"ק.

המידה הראשונה ביראת ה' ומידות ההגונות הנצרכת להולכים בתורת ה' - שיהיה לוקח מידתו של אברהם "העברי" - להיות בבחינת "אחד"

שכל הניסיונות שעמד בהם אברהם אבינו מטרותם הייתה לסלול את הדרך לפני בניו, וממנו יונק כלל ישראל לדורות כוח לעמוד בניסיונות דומים. מן הסתם ניתן לומר שגם כח: 'והוא בעבר אחד' גם הוא ירושה לנו מאברהם כתכונה יסודית באיש הישראלי (ועיין בגיליון הקודם - בפינת "תנא דבי אליהו"). היהודי השלם באמונתו אינו מושפע מהדעות והתנועות הסובבות בעולם - לא מהעולם הגויי ולא מהעולם היהודי ...

עיין בדברי הגה"צ רבי ירוחם ממיר זצוקלה"ה (ידעת תורה"י) על הפסוק (בראשית ל"ב, כ"ה): 'ויוותר יעקב לבדו' זה לשונו: 'כי זה ממידותיו של הקב"ה - מידה של 'לבדו' ... ובמידה היא הכל בה, בהנהגת המידה ההיא כבר אין שום צורך ולא הזדקקות לעזר כל שהוא מזולתו. ויוותר יעקב לבדו ויאבק איש עימו, לא נאמר זה להגיד כי נשאר עזוב באין עזר, וכאן מצא איש מקום להיאבק איתו. לפי דברי חז"ל הנה זה אדרבה בגדולתו של יעקב מזכירים זאת, כי בא לפיסגת מדרגתו, כי היה דומה לו יתברך במידה של 'לבדו', ולא היה נצרך לכלום עזר, כי היא המידה שכולה בה, ובמידה זו דווקא הוא אשר לחם ונתברך. והוא על דרך אומרם ז"ל [וכנזכר לעיל (פסחים ק"ח); ילקוט שמעוני - בראשית פט"ו, רמז ע"ז; שם - תהלים פק"ג, רמז תתע"ג]: 'בשעה שהפיל נימרוד הרשע את אברהם אבינו לתוך כיבשן האש, אמר גבריאלי לפני הקב"ה: ריבוננו-של-עולם ארד ואצנן ואציל את הצדיק מכיבשן האש אמר לו הקב"ה: אני יחיד בעולמי והוא יחיד בעולמו, נאה ליחיד להציל את היחיד'. מידתו של הקב"ה הלוא היא 'יחיד', 'לבדו', וכן אברהם אבינו ע"ה היה לו מידה של יחיד, 'יחידות' בתכלית, וכזה הוא 'ויוותר יעקב לבדו', עיי"ש" [ילב נאמן" ח"א, פ"ג, עמ"י - י"א (עיי"ש)].

"אחד היה אברהם"

בשם הגה"ק רבי נחמן מברסלב זצוקלה"ה נכתב (בהשטטה שבהקדמת הספה"ק "ליקוטי מוהר"ן" תנינא) בזו הלשון:

מידת אברהם "העברי"

"אלה הדברים, אשר דיבר משה אל כל ישראל: בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תופל ולבן וחצרות ודי זהב" (דברים א', א').

ה"אור החיים" הקדוש כתב (שם): כי

"אפשר לפרש כל הכתוב דרך רמז ... [אין הכוונה שפירוש הפסוק הוא בדרך רמז, אלא שהכתוב בפסוק זה בתורה נאמר דרך רמז ויש במקומות שצוינו בו משום רמז לשיטת הספרי שזה למאורעות שאירעו באותם מקומות (ועיין בדבריו הקודמים שם; וברש"י שם), ואילו הרב סבור שכיון שהפסוק נכתב בדרך המרמזת על כוונת שונות הרי שאפשר לבאר שהרמז הוא לגבי דרך בעבודת ה'" (ביאור "ישמח משה" שם, הערה מ"ה)]. והוא כי

במקרא מועט, לימד משה כללות יראת ה', ומידות ההגונות. הצריכין להולכים בתורת ה' [לשון הכתוב

בתהלים (קיי"ט, א'): "אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה'" (ביאור "מאורי אור" שם, הערה ל"ב); "לצורך עלייה במעלות התורה, צריכים גם יראת שמיים וגם מידות טובות. וכתב רבינו 'להולכים', כיון שהוראות אלו הן לעולים בעבודת ה' ובלמוד תורה. לא לאלו העומדים בדרגת עבודתם, אלא דווקא לאלו העולים במעלות עבודת ה'" (ביאור "ישמח משה" שם, הערה מ"ו)].

והם מידות תשעה. האחד: שיהיה לוקח מידתו של אברהם, זכתיב (ראה בראשית י"ד, י"ג): 'לאברהם העברי'

[ש"אברהם אבינו עמד יחיד ובודד נגד כל העולם באמונתו בה', ונשאר איתן בדעתו ולא התפעל מן

המלעיגים עליו, וכדברי רבי יהודה (ב"ר מ"ב, ח') שפירש תיבת 'עברי' - כל העולם כולו מעבר אחד

והוא מעבר אחד" (ביאור "מאורי אור" שם, הערה ל"ג; וראה ילקוט "מאורי חיים" שם, הערה כ"ה)], והוא מה שרמז באומריו

'בעברי'. ע"כ [עיי"ש]. וב"מאורי חיים" הביא תלמיד ה"אור החיים" הקדוש כל הרמז כפי שמעו מרבו במעט שינויים, וזו לשונו [כפי שהובאה בילקוט "מאורי חיים" שם, הערה כ"ד (עיי"ש)]: "אלה הדברים וגו', דברים רמז משה רבינו בפסוק זה באלו הפרטים שפרט, שלכאורה מה צורך יש לדעת כל כך 'בעבר הירדן במדבר בערבה' וכו'! שמעו אחי ורעי מה שרמז פה קדוש והוא משה רבינו ע"ה בפסוק זה: 'אלה הדברים אשר דיבר משה... בעבר' - רמז לישראל שיהיו במידת אברהם העברי ... עכ"ל].

"יחיד" - "לבדו"

"במדרש מובא (בראשית רבה מ"ב, ח'): 'ויגד לאברהם העברי' ... רבי יהודה אומר: כל העולם כולו מעבר

אחד והוא מעבר אחד'. תכונת הנפש היסודית ביותר של אברהם אבינו התבטאה במה שסיגל לעצמו כוח

לעמוד נגד הזרם של זמנו. בספר "רוח חיים" (פ"ה, מ"ד) ביאר הגה"צ רבי חיים מוולאז'ין זצוקלה"ה

נְסִיווֹת הַמִּיּוּחָדִים רַק לֹו. הַבּוֹרָא צִוָּה אוֹתָנוּ: 'לֹא תַחֲמוֹד בַּיִת רַעַךְ, שׁוֹרוּ וְחַמּוּרוּ וְכָל אֲשֶׁר לְרַעַךְ'. הַתּוֹרָה מוֹרָה: אֵל תַּחֲמוֹד אֶת מָה שֵׁשׁ לְחַבְרֶךְ, לֹא בְּגַשְׁמִיּוֹת וְלֹא בְּרוּחַנִיּוֹת, אֶתֶם הִנְכֶם שְׁנֵי עוֹלָמוֹת. לְכָל אֶחָד מִכֶּם יֵשׁ נְסִיווֹת אַחֲרָיִם, תַּפְקִידִים אַחֲרָיִם וְכָלִים אַחֲרָיִם. הַחֲמֵדָה שֶׁל הָאֶחָד כְּלָפִי חִבְרָו צְרִיכָה לְהִיּוֹת מִכֶּם וְהַלֵּאָה.

הַמַּהֲרָ"ל (בִּיְצַח יִשְׂרָאֵל פִּי"א) **מִבְּאֵר זֹאת בְּאוֹפֵן הַבַּא: הַקַּב"ה מִכְנָה אוֹתָנוּ 'בְּנֵי בְכוּרֵי יִשְׂרָאֵל'** (שְׁמוֹת ד', כ"ב), **בְּמִשְׁפַּחָה יֵשׁ רַק בֶּן בְּכוֹר אֶחָד. זֶהוּ דְרַגְתַּת הַקִּירְבָּה שֶׁל ה' יִתְבַּרְךְ כְּלָפִי כָּל יְהוּדֵי - הוּא נַחֲשָׁב לְבֵן בְּכוֹר, בֶּן יַחֲזִיד"** (יִפְרָקִי מַחֲשַׁבָּה" - בֶּן אָדָם לְעַצְמוֹ - מֵהוֹתוֹ שֶׁל יְהוּדִי, עַמִּי פֶט - צ).

"לך-לך ... ומבית אביך"

"וַיֹּאמֶר ה' אֵל אַבְרָם: לֵךְ-לֵךְ מֵאַרְצְךָ וּמְמוֹלַדְתְּךָ וּמִבַּיִת אֲבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֹרְאָךְ" (בְּרֵאשִׁית י"ב, א).

כַּתֵּב הַגְּהֵ"ק רַבִּי נֵתָן - תַּלְמִידוֹ שֶׁל הַגְּהֵ"ק

רַבִּי נַחְמָן מְבַרְסֶלֶב זְצוּקְלָה"ה (בְּסַפְרֵי "לִיקוּטֵי הַלְכוּת" הַלְכוּת שַׁבַּת - ז', ע"ה (ע"י"ש); וְעֵינֵן בִּ"לִיקוּטֵי מוֹהַר"ן" תִּנְגָא, תוֹרָה מִ"ח] וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: "כִּי עִיקַר הַתְּשׁוּבָה (וְעֵינֵן בִּ"אוּרוֹת הַתְּשׁוּבָה" פֶּט"ו), סַעִי"י) ... **שְׂצַרִּיכִין לְצַאֵת מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁנִּתְעָה לְשֵׁם וְלִשׁוֹב לְמִקּוֹר שֶׁנַּחֲצַב נִשְׁמָתוֹ מִשֵּׁם. כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שׁוֹרֵשׁ נִשְׁמָתוֹ גְּבוּהָ מְאֹד מְאֹד ... רַק שִׁירְדָה לְאַרְצִיּוֹת וּגְשָׁמִיּוֹת זֶה הָעוֹלָם בְּשִׁבְלֵי הַבְּחִירָה כְּדֵי שְׁדוּקָא עַל-יְדֵי זֶה תִּשׁוּב לְמִקּוּרָה בְּשִׁלְמוֹת נִפְלָא וְכוּי וְכָל אָדָם שֶׁבְּעוֹלָם מְגֻדוֹל וְעַד קֵטָן בְּהַכְרַח שִׁיעֵבֹר עֲלָיו כְּמָה וְכְמָה הַרְפַּתְקָאוֹת וְכוּי, שְׂכוֹלָם הֵם בְּחִינַת נִסְיוֹנוֹת וְצַרְפִּים וְעֲלִיּוֹת וִירִידוֹת בְּלֵי שִׁיעוֹר. וְכָל כּוּוֹנֵת ה' יִתְבַּרְךְ לְטוֹבָה, כִּי כָּל מָה דְעֵבִיד רַחֲמָנָא - לְטַב עֵבִיד' [כָּל מָה שֶׁעוֹשֶׂה ה' - הוּא עוֹשֶׂה לְטוֹב] (בְּרֵכּוֹת ס:). כִּי כָּל כּוּוֹנֵתוֹ יִתְבַּרְךְ הַכָּל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דּוּקָא יַעֲלֶה מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת שִׁירַד לְשֵׁם לְבַרֵּר מִשֵּׁם מָה שִׁיבְרַר עַד שִׁיבּוֹא לְמִקּוֹם מִנּוּחָתוֹ לְמִקּוֹר נִשְׁמָתוֹ וְכוּי כְּנִיִּל ...**

זֶהוּ שְׂאֵמֵר ה' יִתְבַּרְךְ לְאַבְרָהָם שְׁמַרְמוֹז בּוֹה לְכָל אָדָם שֶׁבְּעוֹלָם 'לך-לך' שְׂמַזְהִיר אֶת הָאָדָם שִׁילֵךְ לְעַצְמוֹ, כִּי עַצֵּם הָאָדָם מֵה שֶׁנִּקְרָא אֲנִי הוּא רַק הַנִּשְׁמָה (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּ"לִיקוּטֵי מוֹהַר"ן" תוֹרָה כ"ב - "חֹותֶם בְּתוֹךְ חֹותֶם"), וְכֵן כְּשֶׁמְדַבְּרִים עִם הָאָדָם לְנוֹכַח וְאוֹמְרִים לוֹ 'אַתָּה' אוֹ 'לך', עִיקַר הַכּוּוֹנָה עַל הַנִּשְׁמָה שֶׁהוּא עַצֵּם הָאָדָם כִּידוּעַ, זֶהוּ שְׂמַזְהַרְתָּ הַתּוֹרָה אֶת הָאָדָם: 'לך-לך' - שֶׁתֵּלֵךְ-לְךָ לְעַצְמְךָ, הֵינְנוּ לְמִקּוֹר נִשְׁמָתְךָ שֶׁכָּל הִילוּכְךָ וְנִסְיַעְתְּךָ וְכָל דְּרִכְיֵךְ בּוֹה הָעוֹלָם, בְּכוֹלָם תְּכוּיִן לִילֵךְ-לְךָ בְּעַצְמְךָ הֵינְנוּ לְמִקּוֹר נִשְׁמָתְךָ שֶׁזֶה עִיקַר עַצֵּם הָאָדָם שְׂמַדְבְּרִים עִימוֹ כְּנִיִּל ...

"אֶחָד הִיָּה אַבְרָהָם" (יִחְזַקְאֵל לִיג, כ"ד) - **שְׂאֵבְרָהָם עֵבֶד ה' רַק עַל-יְדֵי שֶׁהִיָּה אֶחָד, שֶׁחֲשַׁב בְּדַעְתּוֹ שֶׁהוּא רַק יַחֲזִיד בְּעוֹלָם, וְלֹא הִסְתַּכַּל כָּלֵל עַל בְּנֵי הָעוֹלָם, שְׂסָרִים מֵאַחֲרֵי ה' וּמוֹנְעִים אוֹתוֹ, וְלֹא עַל אֲבִיו וְשֶׂאֵר הַמוֹנְעִים, רַק כֵּאִילוֹ הוּא אֶחָד בְּעוֹלָם, וְזֶהוּ: 'אֶחָד הִיָּה אַבְרָהָם' (שם). **וְכֵן כָּל הַרוּצָה לְכַנוּס בְּעִבּוֹדַת ה', אִי-אַפְשֵׁר לוֹ לְכַנוּס כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת שִׁיחֻשׁוֹ שֶׁאֵין בְּעוֹלָם כִּי אִם הוּא לְבַדוֹ יַחֲזִיד בְּעוֹלָם, וְלֹא יִסְתַּכַּל עַל שׁוֹם אָדָם הַמוֹנְעוֹ, כְּגוֹן: אֲבִיו וְאָמוֹ אוֹ חוֹתָנוֹ וְאִשְׁתּוֹ וּבְנָיו וְכִיּוּצָא, אוֹ הַמְּנִיעוֹת שֵׁשׁ מִשְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם, הַמְּלַעֲיָגִים וּמִסִּיתִים וּמוֹנְעִים מִעִבּוֹדַתוֹ יִתְבַּרְךְ. וְצָרִיךְ שֶׁלֹּא יַחֲשׂ וְיִסְתַּכַּל עֲלֵיהֶם כָּלֵל, רַק יִהְיֶה בְּבַחֲנִית: 'אֶחָד הִיָּה אַבְרָהָם' (שם) - כֵּאִילוֹ הוּא יַחֲזִיד בְּעוֹלָם כְּנִיִּל". עַכְל"ק.****

כל יהודי הוא

בנו יחידו של הקב"ה

בְּסַפְרֵי "מַעֲדֵנֵי מֶלֶךְ" (עַל הַסְּפָה"ק "לִיקוּטֵי מוֹהַר"ן") **כַּתֵּב (שם) וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: "הִנֵּה רַז"ל (אֶסְתֵּר רַבָּה ו', ב') דְּרָשׁוּ עַל הַכְּתוּב: 'אִישׁ יְהוּדִי הִיָּה בְּשׁוֹשֵׁן וְשִׁמוֹ מְרַדְכִי' - אִישׁ יַחֲזִיד. נִמְצָא שְׂכָל עַצֵּם מֵהוֹת שֵׁם יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאִים יְהוּדִים, הֵינְנוּ עַל שֵׁם שֶׁהֵם יַחֲזִידִים כִּי כָּל הַיְהוּדוֹת שֵׁשׁ לְכָל אֶחָד הוּא כְּפִי בְּחִינַת הַיְחִידוֹת שְׁלוֹ, כְּפִי שְׂמַעֲלִים עֵינָיו מִכָּל הַמוֹנְעִים הַסּוֹבְבִים הֵן הַרְחוּקִים מִמֶּנּוּ, וּבִפְרַט מֵהַקְּרוֹבִים אֵלָיו כֵּאִשְׁתּוֹ וּבְנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ וְכַמְּבֹאֵר פְּנִים ("לִיקוּטֵי מוֹהַר"ן" שם) וְכּוֹלְנוּ בְּנֵי אַבְרָהָם שֶׁהִיָּה יַחֲזִיד בְּעוֹלָם בְּבַחֲנִית 'אֶחָד הִיָּה אַבְרָהָם' (שם) וְכַמְּבֹאֵר פְּנִים ("לִיקוּטֵי מוֹהַר"ן" שם). וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא (בְּרֵאשִׁית י"ד, ג'): 'אַבְרָהָם הָעֵבֵרִי' כְּמוֹ שְׂאֵמֵר רַז"ל (בִּי"ר מִי"ב, ח'), עַל שֵׁם שְׂכָל הָעוֹלָם (שֶׁהֵי עוֹבֵדֵי עִבּוּדָה זָרָה) **מַעֲבֵר זֶה וְהוּא מַעֲבֵר זֶה. וְלֹא שֵׁם לִיבּוֹ אֵלֵיהֶם כָּלֵל וּבְבַחֲנִית 'וְצָדִיק בְּאִמוּנָתוֹ יַחֲיָה' (חֲבֻקָק ב', ד'), שֶׁהֵלֵךְ עִם אִמוּנָתוֹ לְעַבּוֹד אֶת ה' וְלְבַלִּי לְהִסְתַּכַּל וְלִשְׁיֵם לְבִי לְכָל הַמוֹנְעִים וְהַפִּתְיוּיִים וְהַהֲסָתוֹת שֶׁמִּסְבִּיב לוֹ.****

וְאֵכָן אִמְרוּ וְהִשּׁוּ כֵן רַז"ל ("לִיקוּטֵי שְׂמַעוֹנִי - אֶסְתֵּר

פִּי"ב, רַמְזוֹ תַתְּרַנ"ג) **שֵׁשׁ אוֹמְרִים שֶׁהִיָּה שְׂקוֹל מְרַדְכִי כְּאַבְרָהָם בְּדוּרוֹ (עֵינִי"ש) "עַכְל"ל.**

"מֵהוֹתוֹ שֶׁל כָּל יְהוּדִי הִיָּה הַיְהוּדִי אִישׁ יַחֲזִיד

- יֵשׁ לוֹ תַּפְקִיד הַמִּיּוּחָד אֶךְ וְרַק לוֹ וְיֵשׁ לוֹ גַּם

מסופר: "אברהם אבינו היה לו גם-כן ייסורים גדולים ממעשיות כאלו (כלומר: כמו ענין המעשיות והייסורים שעוברים עליו) **כי אברהם אבינו היה גם-כן מקרב בני הנעורים לה' יתברך.** כי היה מגייר גרים כידוע. **ודרכו שהיה בא בתוך העיר, והיה רץ בתוך העיר, והיה צועק הוי הוי, גוואלד.** והיו רצים אחריו כמו שרודפים אחרי המשוגע, והוא היה טוען עימהם הרבה שהם כולם בטעויות גדולות, כי היה בקי בכל השכליות והסברות של דרכי העבודה-זרה שלהם ... והיה מוכיחם ומראה להם שהכל טעות, וגילה להם האמונה הקדושה האמיתית. ונמשכו אחריו קצת בני הנעורים, כי זקנים לא היה מקרב, כי הזקנים כבר נִשרשו בטעויותיהם הרבה וקשה להשיבם מדרכם עוד, רק בני הנעורים נמשכו ורצו אחריו. והיה הולך מעיר לעיר והם רצו אחריו. והיו אביהם ונשותיהם חולקים עליהם, על אלו בני הנעורים, כי אמרו עליהם שיצאו לתרבות רעה ונשתמדו, עד שהיו מרחקים אותם מאוד. עד שקצת בני הנעורים חזרו לסורם מחמת הייסורים שהיו להם מביתם מחותנם ומאביהם ומנשותיהם וכיוצא, **וקצתם נשארו אצלו ונדבקו בו.** והיה אברהם אבינו עוסק בזה הרבה לגלות האמונה הקדושה בעולם. והיה מחבר ספרים הרבה מאוד על זה, אלפים ספרים ... ואחר-כך היה יצחק גם-כן הולך בדרך זה ... וכן יעקב היה גם-כן עוסק בזה ... לוי ...". **ע"כ.**

וזהו: 'מארצך', 'מארצך' דווקא. היינו מתוך ארציות וגשמיות שלך לאיזה ארציות וגשמיות שירדת לשם שנדמה לך שקשה לצאת משם אף-על-פי-כן אתה צריך להתגבר לילך מתוך ארצך דווקא לילך-לך לנשמתך וכו' כנ"ל.

וזהו: 'ומולדתך' איך שנולדת באיזה גשמיות שנולדת אף-על-פי שגם זה מונע גדול, כמו שאמר דוד (תהלים נ"א, ז'): 'הן בעוון חוללתי וכו' אף-על-פי-כן אתה מוכרח לילך 'ומולדתך' דווקא, לילך-לך דווקא כנ"ל.

'ומבית אביך' - שהם המשפחה והשכנים וקרוביו ומיודעיו שמגודל ביניהם, שגם מהם יש כמה וכמה מניעות לעבודת ה' יתברך שמונעים בכמה דרכים, לפעמים בגשמיות ולפעמים על-ידי דעותיהם וסברותיהם ההפוכות מן האמת, מכולם אתה צריך לצאת ולילך-לך לנשמתך כנ"ל, כי אתה צריך להאמין שבוודאי אין הקב"ה בא בטרוניא [בעלילה (רש"י)] עם בריותיו (ע"ז ג.), ובוודאי יש לך כח לעמוד בכל זה כמו שכתב אדמו"ר ז"ל (בי"לקוטי מוהר"ן) תנינא, תורה מ"ו) שאין הקב"ה שולח להאדם מניעות שלא יוכל לעמוד בהם וכו'.

וזהו: 'אל הארץ אשר אראך', שהוא ארץ ישראל שהוא כלליות הקדושה, ששם הבית-מקדש, ששם מקור כל הנשמות, שעל זה מזהירו 'לך-לך' לנשמתך כנ"ל ...". **עכ"ל"ק.**

"ואת הנפש אשר עשו בחרן"

בספר "חיי מוהר"ן" [שצ"ה, ד' - ענין המחלוקת שעליו (מתוך סיפורים חדשים, סוף ס"י כ"א - עיי"ש), ועיין ברמב"ם - הלכות ע"ז פ"א, ה"ג]

ההלכה הראשונה ב"שולחן ערוך":

"ולא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעבודת ה' יתברך" (רמ"א)

יתברך (טור). עכ"ל. וב"משנה ברורה" כתב (שם, ס"ק ה' ד"ה מפני בני אדם) וזו לשונו: "ועל כל פנים לא יתקוטט עימהם, מפני שמידת העזות מגונה מאוד, ואין ראוי להשתמש ממנה כלל אפילו בעבודת ה' יתברך, כי יקנה קניין בנפשו להיות עז אפילו שלא במקום עבודתו יתברך [יבית יוסף] (ד"ה ומיש ע"ם)". עכ"ל. ובספר "אפיקי מגינים" כתב (הידושים סק"ה) שדווקא במצוה שאינה גמורה יניחנה ולא יתקוטט עימהם, אבל במצוה גמורה וכל-שכן מצוה שהיא חובת הגוף, אין להניחה מפני הקטטה. וראה ב"ביאור הלכה" שכתב (שם ד"ה ולא יתבייש) וזו לשונו: "דע שה' בית יוסף' לא איירי (דיבר) כי אם במצוה שהוא עושה לעצמו ובני אדם מלעיגים עליו - אז בוודאי אין לו לחוש כלל ללעגם ולא יתקוטט עימהם, אבל אם הוא עומד במקום שיש אפיקורסים המתקוממים על התורה ורוצים לעשות איזה תקנות בענייני העיר ועל-ידי זה יעבירו את העם מרצון ה' ופתח בשלום ולא נשמעו דבריו, בכגון זה לא דיבר ה' בית יוסף' מאומה ומצוה לשנאתם ולהתקוטט עימהם ולהפר עצתם בכל מה שיוכל, ודוד המלך ע"ה אמר (תהלים קל"ט, כ"א - כ"ב): 'הלוא משנאיך ה' אשנא ובתקוממך אתקוטט תכלית שנאה שנאתים...'. עכ"ל.

הוסיף וכתב ה"משנה ברורה" (שם, ס"ק ו' ד"ה המלעיגים עליו) וזו לשונו: "**וכן** [ב"ח סעי' ב' (ישער הציון)] **אם הוא אדם בינוני עומד במקום גדולים** [ואינם מלעיגים עליו אלא שמתבייש מפניהם] (כתב הטור: פעמים אדם חפץ לעשות מצוה ונמנע מלעשותה מפני בני אדם שמלעיגין עליו, ועל כן הזהיר שתעזי פניך כנגד המלעיגין ואל תמנע מלעשות המצוה וכו', ופעמים אדם מתבייש מפני האדם יותר ממה שיתבייש מפני הבורא וכו'. וכתב הבי"ח בשם המהרש"ל שלעז ובושה הם שני עניינים, הלעג הוא אף שאינו מתבייש, והבושה היא מה שהאדם מתבייש לעשות מצוה בפני אנשים חשובים אף שאינם מלעיגים עליו), **לא יתבייש מהם (כשבא) ללמוד ולעשות המצוה, אך אם אפשר לו לעשות המצוה שלא בפניהם, טוב יותר.** [יפרי מגדים" א"א ס"ק ב' (ישער הציון)] **ומיהו (ואולם) בפני בינוניים שילמדו ממנו (לעשות כמעשהו), יש לומר טוב יותר לעשות בפניהם שילמדו ממנו לעשות כמעשהו, אך יכון ליבו לשם שמיים ולא להתפאר חלילה". עכ"ל.**

"הווי עז כנמר ...

כלל גדול בעבודת הבורא יתברך"

"יהודה בן תימא אומר: הווי עז כנמר וקל כנשר ורץ כצבי וגיבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים' (אבות פ"ה, מ"ב). פרט ארבעה דברים בעבודת הבורא יתברך. והתחיל ב'עז כנמר', לפי שהוא כלל גדול בעבודת הבורא יתברך, לפי שפעמים אדם חפץ לעשות מצוה ונמנע מלעשותה מפני בני אדם שמלעיגין עליו ועל כן הזהיר שתעזי פניך כנגד המלעיגין ואל תמנע מלעשות המצוה. וכן אמר רבי יוחנן בן זכאי לתלמידיו: 'הי רצון שתהא מורא שמים עליהם כמורא בשר ודם'. וכן הוא אומר לענין הבושה - שפעמים אדם מתבייש מפני האדם יותר ממה שיתבייש מפני הבורא יתברך, על כן הזהיר שתעזי מצחך כנגד המלעיגים ולא תבוש. וכן אמר דוד ע"ה (תהלים קי"ט, מ"ו): 'ואדברה בעדותיך נגד מלכים ולא אבוש', אף כי היה נרדף ובורח בין האומות היה מחזיק בתורתו ולומד אף כי היו מלעיגים עליו" [טור אר"ח, ס"א א (עניינש)].

"... כך פתח רבינו יעקב בעל-הטורים את ספרו 'אורח חיים' הראשון בהלכה. ודאי שאין משנה זאת הלכה ממש, מוסרית היא כאופייה של מסכת אבות בכללותה, אבל, אין תחומים מוגדרים וברורים בין הלכה לאגדה. קשה הוא קיומה של ההלכה ללא עידוד וסעד שהאגדה מגישה לאדם.

הנה עומד לו אדם דרך מקרה בחברה הזרה להשקפת עולמו הדתית ולאורח חייו הקבועים על-פי ההלכה, בוש הוא לעמוד בתפילה בבוא העת, בוש הוא לברך על כיבוד שהוגש לו וכו', על זה הזהיר: 'הווי עז כנמר' - יהיו הליכות חיך הדתיים מבוצעים על-ידך באומץ לב ובעזות האופייניים לנמר" (ימקור חיים השלם ח"א - פ"א, עמ' 21).

ההלכה הראשונה ב"שולחן ערוך":

כתב הרמ"א (שו"ע אר"ח ס"א א', סעי' א') וזו לשונו: "ולא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעבודת ה' יתברך"

במשקל החסידות

כתב הרמח"ל [נימסילת ישרים" פי"כ (עיי"ש באורך); ועיי"ש בסוף פי"ה] וזו לשונו: "מה שצריך לבאר עתה הוא משקל החסידות הזה (כלומר, שיקול-הדעת הנצרך להכריע אם וכיצד לנהוג בעניינים הנובעים ממידת החסידות), והוא ענין עיקרי מאוד מאוד. ותדע באמת שזהו המלאכה הקשה שבחסידות, כי דקותו רב, ויש ליצר בדבר הזה כניסה גדולה, על כן נמצאת סכנתו עצומה, כי הרבה דברים טובים יוכל היצר לרחק כאילו הם רעים, והרבה חטאים לקרב כאילו הם מצוות גדולות.

ובאמת שלא יוכל איש להצליח במשקל הזה, אלא בשלושה דברים: א. שיהיה ליבו ישר שבלבבות, שלא תהיה פנייתו אלא לעשות נחת-רוח לפניו יתברך, ולא זולת זה כלל; ב. ושיהיה מעיין על מעשיו עיון גדול, וישתדל לתקנם על-פי התכלית הזו; ג. ואחר כל זאת - יהיה משליך יהבו על ה' ...

והנה מה שצריך להבין, הוא, כי אין לדון דברי החסידות על מראיהן הראשון [לפי מה שעולה בדעת האדם כטוב וכראוי על-פי "מושכל ראשון", כלומר, על-פי ראייתו הראשונה, השטחית (לפי שעתו ומקומו, ללא עיון מקיף ומעמיק)], אלא צריך לעיין ולהתבונן עד היכן תולדות המעשה (תוצאותיו בעתיד) מגיעות. כי לפעמים המעשה בעצמו יראה טוב, ולפי שהתולדות רעות, יתחייב להניחו, ולו יעשה אותו - יהיה חוטא ולא חסיד ...

הנה חייב האדם לשמור כל המצוות בכל דיקדוקיהם לפני מי שיהיה (בפני כל אדם) ולא יירא ולא יבוש. וכן הוא אומר (תהלים קי"ט, מ"ו): "ואדברה בעדותיך נגד מלכים ולא אבוש". וכן שנינו (אבות שם): 'הווי עז כנמר וקל כנשר ורץ כצבי וגיבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים'. אומנם, גם בזה צריך חילוק והבחנה [לחלק ולהבדיל בין דבר לדבר, על יסוד בחינתם של הדברים ושל הנסיבות השונות זו מזו, בהן הם מצויים - כפי שהרמח"ל מפרש בהמשך דבריו (שם)], כי כל זה נאמר על גופי המצוות שחייבים אנחנו בהם חובה גמורה, שבהם ישים פניו כחלמיש. אך יש איזה תוספות חסידות, שאם יעשה אותם האדם לפני המון העם, ישחקו עליו ויתלוצצו, ונמצאו חוטאים ונענשים על ידו, והוא היה יכול להניח מלעשות הדברים ההם, כי אינם חובה מוחלטת. הנה דבר כזה, ודאי שיותר הגון הוא לחסיד שיניחם משיעשהו. והוא מה שאמר הכותב

(מ"כ ו', ח'): "והצנע לכת עם אלהיך". וכמה חסידים גדולים הניחו ממנהגי חסידותם בהיותם בין המון-העם, משום דמיחזי כיוהרא (לנראה בעיני המון כהנהגה מגונה של יהירות וגאווה). כללו של דבר: כל מה שהוא עיקרי במצוה - יעשהו לפני כל מלעיג. ומה שאינו עיקרי והוא גורם שחוק והיתול - לא יעשהו.

נמצאת למד שהבא להתחסד חסידות אמיתי, צריך שישקול כל מעשיו לפי התולדות (התוצאות בעתיד) הנמשכות מהם, ולפי התנאים המתלווים להם לפי העת לפי החברה (כגון: אם יש חשש שילעגו על מעשי חסידותו וכדומה) לפי הנושא ולפי המקום. ואם הפרישה תוליד יותר קידוש שם-שמיים ונחת-רוח לפניו מן המעשה - יפרוש ולא יעשה. או אם מעשה אחד במראיתו הוא טוב, ובתולדותיו (בעתיד) או בתנאיו הוא רע, ומעשה אחד רע במראיתו וטוב בתולדותיו, הכל הולך אחר החיתום והתולדה, שהיא פרי המעשים באמת. ואין הדברים מסורים, אלא ללב מבין ושכל נכון, כי אי-אפשר לבאר הפרטים שאין להם קץ. ו'ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה' (משלי ב', ו'). עכ"ל.

עבודת ה' בעזות דקדושה

על דברי הרמ"א (שם): "ולא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעבודת ה' יתברך (טור). גם בהצנע לכת (ימורה נבוכים" ח"ג, פ"ב) ובש"כבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב". כתב ה"פסקי תשובות" (י"פסקי תשובות" סי' א', אות ד', עמ' ג - ד) וזו לשונו: "קישור וחיבור בין שני הוראות אלו, כי אימתי לא יתבושש מפני בני אדם ולא יחשוש למיחזי כיוהרא (לנראה בעיני המון כהנהגה מגונה של יהירות וגאווה) ולהתנשאות וכדו', כשעושה כמו כן גם כשהוא בהצנע לכת באין רואים, שבה הוכחה שתורתו ועבודתו באמת ובאמונה [י"תולדות יעקב יוסף" (פרשת כי תצא) בשם רבו הבעש"ט זי"ע, הובאו דבריו בספר הבעש"ט על התורה (תחילת פרשת במדבר)].

וכבר כתבו הספרים [כמובא בספח"ק עה"פ ה"נסתרות לה' א-לוהינו והנגלות לנו ולבנינו ...", ובספר "היכון לקראת א-לוהיך ישראלי" (ח"ה, הע' כ"ז) בשם ספר "דרש משה" (להגר"מ פיינשטיין זצ"ל, פרשת ויצא) שרק בזירות הקודמים שהיו רובן צדיקים היה אפשר בדרך הנהגה להיות נסתר במעשיו, אבל בימנו אדרבה צריך שיראו וידעו בניו ובנותיו וכל אדם אשר הוא שוקד בתורה ועושה צדקה ומעשים טובים כי שילמדו ממעשיו, וכך מובא בעוד ספרים, אך יכפן ליבו לשם שמיים] שבימנו יש להתהדר בתורה ובתפילה ובמצוות ואין לחשוש למיחזי

'בעיקבתא דמשיחא חוצפא יסגי' (בסמוך לבואו של המשיח החוצפה תיגדל), כמו כן יש להתגבר כנגדו בעבודת ה' של קדושה אפילו אינו במדרגה גבוהה, אך שיכון ליבו לשם שמיים ולא לשם התפארות והתנשאות גרידא". עכ"ל.

כיוהרא (לנראה בעיני ההמון כהנהגה מגונה של יהירות וגאוה) לעשותם בפני רבים בחשק ובחיות, וכשם [סיפר הזכות" (לבעל חידושי הר"ם ז"ע. ח"ב על השו"ע שם): "שהנמר עזותו יותר מגבורתו, שגם אם חטא ורוצה לשוב, טוב שיהיה לו עוז שודאי יסייעוהו לשוב", ובספר "אמרי קדוש" להה"ק מסטרערליסק ז"ע "בעיקבתא דמשיחא חוצפא יסגי" (בסמוך לבואו של המשיח החוצפה תיגדל), פירוש: אפילו יהיה ריק תורה ומעשים טובים בדיוטא תחתונה בדעת ויראה יעזו פניו להתחזק ולצעוק זמירות הודו וכו' ולמעלה גדולה יחשב, כי עיקר עבודת איש ישראל הוא התחזקות", וכן בספר "צדקת צדיק" (אות מ"ו): "והיא לא תצלח" (במדבר י"ד, מ"א) - היא ולא אחרת והוא בזמנו עקבי משיחא" וכו' (עיי"ש באורך)] שמצד הסיטרא אחרא איתא (מובא) בחז"ל (סוטה מט:):

תפילת "אחד היה אברהם"

"פנה אלי וחונני כי יחיד ועני אני" (תהלים כ"ה, ט"ז), "שקדתי ואהיה כציפור בודד על גג" (שם ק"ב, ח'). ריבונו של עולם מה אומר מה אדבר, "הביט ימין וראה ואין לי מכיר, אבד מנוס ממני, אין דורש לנפשי. זעקתי אליך ה', אמרתי אתה מחסי, חלקי בארץ החיים. הקשיבה אל רינתי כי דלותי מאד, הצילני מרודפי כי אמצו ממנלי" (שם קמ"ב, ה' - ז').

ריבונו של עולם יודע תעלומות עצם האמת וחפץ באמת. קרוב לקוראיו באמת. אתה לבד יודע את כל המעשה אשר נעשה עמי בכל יום ויום, מי ומי העומדים עלי בכל יום בגשמיות וברוחניות למנוע ולעכב אותי חס ושלוש מדרך החיים. "ה' מה רבו צרי רבים קמים עלי" (שם ג', ב'), אתה יודע בכמה מיני מניעות ועיכובים והסתות ופיתויים וביבלולים שמתגברים עלי בכל עת למנוע אותי חס ושלוש מדרך האמת מלהתקרב אליך וליראיך ולצדיקים האמיתיים. ובעצם שיפלותי וריבוי עוונותי ועצם פיזור נפשי וביבלול דעתי שיש לי ממני בעצמי, עוד הם מתגברים ומתגרים בי בכל עת המניעות והעיכובים מכל בני העולם, הן המניעות מבני הבית והקרובים, הן המניעות משאר בני העולם מריבוי השינוי דעות והמחלוקת שבעולם על נקודת האמת לאמיתו.

ועתה ה' א-לוהים אמת עוזרני והושיעני וחזקני ואמצני בעבודתך באמת. וזכני להתקרב ליראיך ותמימך ההולכים בדרכיך באמת. ולא יהיה כח לשום אדם שבעולם למנוע אותי מדרך האמת בשום אופן בעולם יהיה מי שיהיה הן קרוב הן רחוק. ותחזק את דעתי באמונתך תמיד. ואהיה דומה בעיני כאלו אני יחיד בעולם, כמו שנאמר (יחזקאל ל"ג, כ"ד): "אחד היה אברהם". ולא אשמע כלל ולא אסתכל על שום מונע ומעכב ומלעיג ומתלוצץ ומבלבל בעולם. ולא יוכל שום אדם לבלבל אותי מדרך האמת והישר אפילו גדולים ממני וצדיקים כנגדי (עיי' ב"השתפכות הנפש" אות נ"א), רק אזכה להתנהג בדרך האמת כפי מה שלימדתני מנעורי על ידי רבותינו הקדושים האמיתיים. ואהיה רגיל לומר בנפשי שאיני יודע כלל מה נעשה בעולם עם כל אחד ואחד, רק אני בתומי אלך בדרך האמת כפי מדרגתי כאשר לימדתני על ידי בחירי צדיקיך האמיתיים שהם נקודת האמת שבכל העולמות. ולא אסתכל על שום דעה ורצון שהוא נגד רצונם שהוא רצונך באמת, ואפילו כשיהיה ההכרח להתוועד עם בני האדם ולדבר עימהם הן במילי דשמיא והן במילי דעלמא, אף-על-פי-כן לא יבלבל דעתי מן האמת לאמיתו כלל, ואזכה לקיים באמת מקרא שכתוב: 'מי לי בשמיים ועימך לא חפצתי בארץ' (תהלים ע"ג, כ"ה). 'יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי', חזק".

[יליקוטי תפילות" ח"א, תפילה קמ"ט (תתשפ"ה - ז)

ועיי' בשני הגליונות הקודמים - בפינת "תנא דבי אליהו"]